

XALQDAN GƏLƏN SƏS

Əli Zəlov

ADPU-nun Analitik və üzvi kimya kafedrasının müdiri, kimya elmləri doktoru

Mən adların şərtiliyi və qoyulan adların qorunmasının müqəddəsliyi haqqında dəfələrlə yazmışam. Belə bir məsəl var: "ad bostandır" deyərlər. Ad valideynlərin dünyagörüşünün bəhrəsidir. Arzuların məcmusudur. Övladların simasında çiçəklənəcəyi arzuların. Müqəddəslərin adına sahib olub bu ada nankor çıxanların, bu adın çəkisini, dəyərini qanmayanların, bu adın kölgəsində gizlənə iblis simasını gizlədənlərin arxasınca danışmaq olmasın. Səbri də, dəyanəti də, gücü də, qüdrəti də təsdiq edən şəxsiyyətidir, ləyaqətidir.

Vahid Əlioğlu. Bu ad haqqında təsadüfi söhbət açmadım. Bir anlığa rəşadət və güc mahiyyəti daşıyan, bu gün müasir Azərbaycan poeziyasının Füzuli zirvəsi kimi qəbul edilən Əliağa Vahidin adının qoruyucusu, keşikçisi olmaq, bu qaraçuxanı çiynində duymaq nə qədər mənəvi zənginlik tələb edir.

Adını təsdiq edən özünü yaşadır. Vahid Əlioğlunun 2003-cü ildən işiq üzü görmüş "Sevgi ürək yaşayığı", "Sevən ürək kövrək olar", "Sevgi dolu ürəyim var", "Ürək yanmasa", "Təkcə sən sən üreyimdə", "Seven ürək həsrət çəkər", "Xocalı", "Ayrılıq olmayaydı", "Ürəyimlə neyləyim" və "Kişi ömrü" kitablarını vərəq-vərəq çevirirəm. Və bu kitablar haqqında, bəlkə də, söz açmaq məqsədini deyil. Amma müəllifin daxili dünyasında gizli gələn və potensial enerji kimi qorunan hissləri açıqlamaq məqsədilə istər-istəməz onun kitablarını, yazdıqlarına söykənirəm.

Lazım gələndə, sət və bəz görünən insan necə həlim, duyğulu, şirin və duzlu söhbətləri ilə müsahibinə doğmalaşır, ünsiyyət bağlayır.

Yolunda candan keçərəm, Dindən imandan keçərəm.

Nəyə desən and içərəm, Təkcə sən sən üreyimdə.

Həsretindən qoyma yanam, Atəşə, oda qalanam. Öldüm allah, mənim sonam, Uçub başqa gölə düşdü.

Bəli, insan həm də qoynunda böyüdü-yü təbiətin bir parçası, onun keyfiyyət daşıyıcısıdır.

Çalda göy tərədə ayaq izim var, Uşaqılıq illərim qalıbdı orda. Bax, məni özünə çəkir o yerlər, Dönmək istəyirəm o doğma yurda.

...Qartal qıy vuranda dağın başında, Dağ kəli zirvədən enirdi inan. O dağlar, dərələr, yollar, yamaclar, Gözlərim önündən çəkilmir bir an.

İnsan çox böyük fiziki və psixi imkanlara malikdir. Bunun sayəsində hər bir adam əqli, həm də fiziki əməyin mürəkkəb və müxtəlif formalarına əsaslanan bir və ya bir neçə sənətə yiyələnir.

Təəssüflər ki, hər bir bəşər övladı ona fitrən verilən fiziki və psixi imkanların sərhəddinə çatma bilməyib, dar, yığcam sahəyə, kiçik bir fəaliyyət arealına qapılıb qalır. Belə adamlar dar gözlü, dünyanı dörd əlli tutanlar olub, burnunun ucundan o yanı görməyənlərdir. Ətrafı cana doyurub, özlərindən qaçaq salanlar bu fani dünyada bir iz qoymayacaqlarını belə ağıllarına gətirmirlər. Hər bir insan zamanının övladıdır. Bilmirəm, böyük həqiqətin açarı olan bu fikirlər haradan yadımda qalıb.

Ancaq məlumdur ki, insanları zaman bətnində yetişdirir. Çətin zamanda dünyaya gəlib əməllərilə dövrünün fəvqünə qalxanlar özlərini zaman-zaman yaşatmaq üçün bu əbədi kitabın səhifələrini sədaqətdən, etibardan, məhəbbətdən, sevgidən, insanlıqdan, mərdlikdən, cəsurluqdan maya tutub yağrılmış, heç vaxt qabıq qoymayan, qaysaqlamayan, illərin sınağına və cəngi-cəfasına dözüb, davam gətirən abidələr qoyurlar. Qəlbi möhtəşəm duyğularla dolu olan insanlar qurub yaratdıqlarından başqalarının fayda aldıklarını görəndə məmnun olacaqlarını heç vaxt gizlətmirlər, əksinə, bu, onların həyatlarının devizi, kredosu olur. Böyük filosof Drayzer "Maqnitin cazibə qüvvəsi" ilə ustalıqla işləyir ki,

elə bil hər kəsin bildiyini yenidən kəşf edir. Azərbaycan ədəbi mühitində şair kimi tanınan Vahid Əlioğlunun yaradıcılığında maqnitin cazibə qüvvəsi var. Özünün şirinliyinə, səmimiyyətinə çəkir oxucunu, döndərir yolundan, qaytarır özünə tərəf. Onun bu fitri qabiliyyəti, ona verilən fiziki və psixi imkanların sərhəddini keçməsilə bağlıdır. Qərībdir, uzun müddət başqa sahədə çalışsan, polis polkovniki Vahid Əlioğlu bədii ədəbiyyat sahəsindəki əsərlərində qurduğu süjet, yaratdığı obraz, ahəstə tonlarla, müxtəlif boyalarla yaradılaraq böyük təsir qüvvəsinə malik olur. Bir sözlə, hadisələrin təhlili, araşdırılması, obrazları qarşı-qarşıya qoyub münasibətlərə elə don geydirib əsl ətli, canlı insan surətlərini yaratmaq, nəhəng ədəbiyyat sahiblərində olduğu kimi təsvir edir.

Can evim dərddən yanası, Sən sən könlümün sonası, Yaşamağın nə mənası? Səndən sonra.

Həsret məni məndən alıb, Bir çəkilməz dərddə salıb. Ürək yanıb, can qocalıb Səndən sonra.

Mən qırılmış saz simiyəm, Dənizdə batmış gəmiyəm. Anasız uşaq kimiyəm, Səndən sonra.

Qayğılarım başdan aşdı, Dəniz könül coşdu, daşdı. Daha mənə qəm yoldaşdı. Səndən sonra.

Bədii - fəlsəfi tənəkkürün vüsətini əks etdirən belə məqamlar klassik söz ustalarının fəlsəfi düşüncələrinin davamı, yeni bir təzahür, daha doğrusu, yenilik köhnənin üzərində qurulan kimi özünəməxsus təzahürdür.

Vahid Əlioğlunun yaradıcılığını tədqiq etdikcə onun bədii sözü dərinlən duyduqca, böyük ədəbi zövqə malik olduğu aşkarlanır.

Onun yaradıcılığında poetik fikirlə fəlsəfi fikir sadəcə birləşmir, həm də qaynayıb qarışır və nəticədə fikir, mühakimə hissə, duyğuya üstün gəlir. Elə bil ki, hadisələri ustalıqla fırçadan keçirib, rənglər aləmindən adlıb tabloya çəkən rəssam yavaş-yavaş dəlil-sübutla danışan müdrik filosofa çevrilir.

Haqq yoludur getdiyim yol, Haqdan dönməyəm birçə yol. Tanrım, məndən arxayın ol, Kişi kimi yaşayıram.

Vahid Əlioğlunun kitabları əsasən məhəbbətə - ulu yaradana, ataya, anaya, ailəyə, övladlara olan sevgiyə həsr edilibdir. Və bu məhəbbətin nə olduğunu onları oxuduqca daha dərinlən anlayırsan.

Onun fikirlərinin fəlsəfi gücü, poetik dəyəri və həyat həqiqətlərinə işıq tut-

ması göz qabağındadır. Mən bilərəkdən bədii dəyəri, mübahisəsiz şairin poetik duyumunun etalonu olan misraları seçmədim. Və bununla da öz fikrimi belə bir məntiqə təsdiq etmək istədim ki, Vahid Əlioğlu bir şair kimi Azərbaycan ədəbiyyatşünaslarının - yazıçıların boy sırasında öz yerini, mövqeyini dəqiqləşdirmiş, müəyyən etmiş bir şair kimi yaşayacaq. Yeri gəlmişkən onun "20 yanvar" adlı poemasını xatırlatmalıyam. Döyüşən şeirlər, Vətən torpağının hər qarışına keşik çəkən əsgər silqətli şair məntiqi ilə yağrılmış kəskin ruhlu bu poema Vahidin Vətən məhəbbəti haqqında tam dolğunluğu ilə təsəvvür yaradır.

Verilib yadlara Təbriz, Zəngəzur, Bir də gözəl diyar-Borçalı eli. Bu xalq bir-birindən ayrı düşəli, Yamanca qırılıb Vətənin beli.

Bu poemanın hər səhifəsində kəlmə-kəlmə, söz-söz ürək döyüntüləri-

nin sürəti ilə canlı Azərbaycan xəritəsini asta-asta addımlayan yox, yüyürə-yüyürə dolanan bir döyüşçü obrazı var. Şəhid olan, əl-qolunu, gözünü itirən, ayaqlarından zəlif olan Vətən oğulları ilə bir sırada dayanan müəllif obrazı.

"Ürəyimlə neyləyim?" kitabına ön söz yazmaq qismətinə düşmüş professor Adil Babayev fikrini belə təsdiq edir: "Vahid Əlioğlu "Ürəyimlə neyləyim?" kitabına ürək ağrısı ilə yazmış olduğu "20 yanvar" poemasını da daxil etmiş, ötən əsrin 90-cı illərində Sovet ordusunun törətmiş olduğu hadisələri nəzmə çəkmişdir. "20 yanvar" poemasında azadlıq deyərək hayqıran bir millətin Sovet ordusu tərəfindən iri çaplı pulemyotlardan atəşə tutulmasını, Bakı küçələrinin qanla suvarılmasını qələmə almış, azadlıq yolunda canından keçmiş soydaşlarımızın unudulmaz xatirəsini böyük ehtiramla yad etmişdir. "20 yanvar" poeması ilə şəhidlərimizə möhtəşəm bir abidə ucaltmağa müvəffəq ola bilmişdir."

Ümumiyyətlə, V. Əlioğlu hadisə və əhvalatların zahiri təsvirinə yox, daxili mənəvi-psixoloji tərəfinin açılmasına daha çox meyl edib. Müəllif bu gün də inadından dönmür. Haray çəkir:

Vətən özü boyda ocaqdı, pirdi, Vətən anamızıdı, bu Vətən birdi. Hər şəhid məzarı müqəddəs yerdə, Sirli köüllərin sirdaşı mənəm.

Vahid Əlioğlunun şeirlərində insanları sevmək, xalqın səadəti müəllifin ən ülvü arzusudur və o, bu arzuya xidmət edən bir-birinə bağlı ideyalar silsiləsi yaratmışdır. Bir növ yaradıcılığı ilə insanlığa şərafət, uralıq gətirən fəlsəfi-poetik konsepsiya yaratmışdır. İnsanı alqaldan, cılızlaşdıran, cəsarətsizliyinə, qorxaqlığına, nadanlığını, psixoloji kökləri, fizioloji durumu Vahid Əlioğlu yaradıcılığında böyük məharətlə açılır.

"Vahidin şeirləri adamın imanını saflaşdırır. İmanı saflaşan adamın əməli də, qanı da, canı da, hiss və duyğuları da saflaşır. Onun şeirləri bizi mənən saflaşdırır, şeirin fırtına ruhu

qara qüvvələri günəşin üzünə kölgə salmağa qoymur.

...Vahid Əlioğlu, ancaq məhəbbət şairi deyil, o, həm də cəmiyyəti düşündürən problemləri, insan dərslərini, ağılarını... da qələmə alır və bu zaman onun qələminin kəskinliyi özünü qabarıq göstərir. O, bir şair kimi, həm də bir vətəndaş kimi zülmə, həqarətə, yalana, qorxuya, mütiliyə, haqsızlığa qarşı haqqın söz qamçısından məharətlə istifadə edir". İqtiyas etdiyim bu fikirlər professor Məhərrəm Qasımlıya məxsusdur.

"Təkcə sən sən üreyimdə" kitabında (Bakı-2011) "Debed çayı" adlı şeir var. Bu şeir romantik duyğulara malik olan, təbiəti sevməyi bacaran bütün oxucularda könül açan, qəlb oxşayan hisslər yaradır. O anda adamın gözləri qarşısında yatağına sığmayan, kükrəyərək bənd-bərəsinə meydan oxuyan, amma çöllərə rüzi-bərəkət verən dəlisov bir çay gəlir. Baxırsan-baxırsan dalğaları yazda xoş nəgmə oxuyan bu çöllər gözəli Debed çayı öz qoynunda nə qədər cavanın uşaqılıq sirrini qoruyub saxlayır. Bax budur insanı yenidən özünə çəkib aparan möhtəşəm qüvvə. Bu əsərdə müəllif çox ustalıqla, daha doğrusu həssaslıqla anamız təbiətin təsviri ilə insan psixologiyasını çarpazlaşdıraraq bədii ədəbiyyatda özünəməxsus şəkildə çox maraqlı orijinal düşüncələr mənəvi yaradır.

Vahidin əsərlərində romantizm və realizm bir-birinə qovuşur. Kifayət qədər həssas olmayan, fəhmi az olan oxucu onun bu çarpazlaşdırmasını ayırd edə bilməz. Ədəbiyyat tarixində eyni bir əsərdə romantizmi və realizmi qovuşduran, onlara bərabər pay verən sənətkarlar haqqında bir sıra faktlar vardır. Məsələn, dünya ədəbiyyatının korifeylərindən olan Hüqo "Səfillər" əsərində belə bir piriom işlətməmişdir.

Ümumiyyətlə mən Vahidin ədəbi yaradıcılığı ilə müəyyən qədər tanış olmuşam. Onun yaradıcılığı xalqın qəlbindən, kökündən süzülüb gələn saf, təmiz büllur bulaqdan su içmişdir. Mənim aləmində şair V. Əlioğlu qıjovla axan coşqun dağ çaylarına oxşayır. Axıb-axıb dəryalara dönür, yenə doğulduğu, göz açdığı zirvələri unutmur, vəfasız çıxmır. Dumana, yağışa çevrilib ucalara, zirvələrə qayıdır.

Vahid Əlioğlunun əsərləri mənim zənnimcə, insanlığın qismət, tale və ömür kitabıdır. Onun yaradıcılığını yeni zəfərlər, yeni üfüqlər gözəyir.